

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 520/2024-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Libušou Dočkalovou, Lachova 32, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. B1-33Exre/4/2020 (pôvodne sp. zn. 33Exre/4/2020) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava III (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. B1-33Exre/4/2020 (pôvodne sp. zn. 33Exre/4/2020) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava III **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. B1-33Exre/4/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava III **povinný** jej zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľke **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia **713,96 eur**, ktorú **je** Mestský súd Bratislava III **povinný** zaplatiť právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. septembra 2024 domáhala vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhovala prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať jej finančné zadostučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka iniciovala 30. decembra 2019 konanie na obchodnom registri okresného súdu, v ktorom žiadala o zosúladienie zápisu údajov v obchodnom registri o spoločníkoch obchodnej spoločnosti so skutočným stavom. Podľa tvrdenia sťažovateľky do podania ústavnej sťažnosti nebolo vo veci meritórne rozhodnuté. Sťažovateľka namietala celkovú dĺžku konania v trvaní takmer päť rokov.

3. Na prieťahy v konaní sa snažila upozorniť predsedu mestského súdu sťažnosťou pre nečinnosť z 12. septembra 2024, ktorý sťažnosť vyhodnotil ako dôvodnú. Sťažovateľka význam návrhu vidí v tom, že zosúladienie údajov s existujúcim právnym stavom je daný rozsahom práv spoločníka obchodnej spoločnosti vyplývajúci zo zákona a spoločenskej zmluvy, ktorý vyžaduje všeobecný rešpekt tak vo vnútri spoločnosti, ako aj v podnikateľskom prostredí. Skutočnosť, že dosiaľ nie je zapísaná v obchodnom registri ako spoločník obchodnej spoločnosti, má podľa jej tvrdení negatívny dopad na jej majetkovú sféru.

4. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 520/2024 zo 7. novembra 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

5. Mestský súd vo vyjadrení uviedol, že v namietanom konaní došlo opakovane k zmene zákonného sudcu, čo má vplyv na celkovú dĺžku konania. Tiež tvrdil, že spis bol zapožičaný Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pre potreby konania vedeného pod sp. zn. 1ObO/1/2021, ktorý bol vrátený mestskému súdu 28. júna 2022. Uviedol, že mestský súd uznesením zo 7. októbra 2024 návrh zamietol a 27. novembra 2024 vydal opravné uznesenie. Mestský súd priznal, že až od 9. septembra 2024 sa vo veci začalo konať, a tým považoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky za opodstatnenú. Mestský súd ospravedlňoval dĺžku konania neprimeraným nápadom veci. V závere požiadal ústavný súd o prehodnotenie uplatneného primeraného finančného zadostučinenia.

II.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania sporovej strany a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Nevedalová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne IV. ÚS 465/2022).

7. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právnej a skutkovej zložitosti prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že zosúladienie zápisu údajov v obchodnom registri spoločností so súčasným stavom

patrí do primárnej agendy príslušného registrového súdu podľa zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obchodnom registri“). Preto nemožno hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti posudzovanej veci. V správaní sťažovateľky neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by prispeli k celkovej dĺžke konania. Ústavný súd pri posúdení primeraného finančného zadost'učinenia zohľadnil jej aktivitu v podobe podania sťažnosti pre nečinnosť adresovanú predsedovi mestského súdu.

8. Ústavný súd hodnotil celkovú dĺžku konania od podania návrhu na zosúladenie zápisu údajov v obchodnom registri (30. decembra 2019) v trvaní takmer piatich rokov. Mestský súd vo vyjadrení uznal, že v jeho postupe možno badať výrazné obdobia nečinnosti a vo veci začal riadne konať až 9. septembra 2024. Mestský súd zamietol návrh sťažovateľky uznesením zo 7. októbra 2024 a 27. novembra 2024 vydal opravné uznesenie z dôvodu odstránenia zrejmej nesprávnosti v záhlaví uznesenia. Rozhodnutie mestského súdu po takmer piatich rokoch v konaní o zosúladení údajov spoločnosti v obchodnom registri je ústavne neakceptovateľné.

9. Registrový súd je povinný konať v zmysle zákonných lehôt, ktoré sú počítané na dni. Lehota na zápis, zmenu a výmaz údajov v obchodnom registri je dva pracovné dni od doručenia návrhu na zápis, zmenu a výmaz údajov v obchodnom registri (pozri § 8 zákona o obchodnom registri). Z uvedeného dôvodu preto možno dôvodne vyhodnotiť dĺžku konania ako extrémnu. V súlade s judikatúrou ústavného súdu v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (III. ÚS 113/07). Zbytočné priet'ahy v konaní ohrozujú dôveryhodnosť štátnej moci a špecificky súdnej moci v očiach účastníkov konania, ako aj všeobecné vnímanie fungovania demokratického a právneho štátu verejnosťou (I. ÚS 345/2014). Ústavný súd dodáva, že priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (III. ÚS 704/2022, II. ÚS 101/2024).

10. Mestský súd celkovú dĺžku konania ospravedlňoval neprimeranou zaťaženosťou registrového súdu. Ústavný súd konštatuje, že uvedené skutočnosti sú nelichotivé a nepochybne prispeli k celkovej dĺžke konania. Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za priet'ahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nie je pomenovanie príčin priet'ahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (II. ÚS 280/2024).

11. Ústavný súd s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania v trvaní takmer päť rokov na jednom stupni súdnictva dospel k záveru, že v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Z vyjadrenia mestského súdu vyplýva, že vo veci sťažovateľky bolo síce rozhodnuté uznesením zo 7. októbra 2024 v spojení s opravným uznesením z 27. novembra 2024, avšak rozhodnutie v súčasnosti nie je právoplatné. Z uvedeného dôvodu preto ústavný súd doplnil ochranu aj o uloženie príkazu vo veci konať bez zbytočných prietahov v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.

Primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia 10 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (zosúladenie zápisu údajov v obchodnom registri o spoločníkoch obchodnej spoločnosti), povahu a význam dotknutých práv, dĺžku namietaného konania (takmer päť rokov), správanie sťažovateľky, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023). Ústavný súd vzhľadom na všetky tieto okolnosti považoval za spravodlivé priznať sťažovateľke 1 500 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

14. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 713,96 eur.

15. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu